

# PORTAL NIO

## ODPRTI NABORI PODATKOV NA PORTALU NIO

Danica Šaponja, Ministrstvo za notranje zadeve  
[nio.mju@gov.si](mailto:nio.mju@gov.si), [danica.saponja@gov.si](mailto:danica.saponja@gov.si)

Podatki so bistvena surovina iz katerih lahko nastajajo novi izdelki in storitve, zato so jih nekateri že poimenovali za »nafto prihodnosti«. Poenostavljen dostop do podatkov je nedvomno eden od pomembnih načinov, ki omogoča pospeševanje družbeno-ekonomskega in znanstvenega napredka, kot vir še neizkoriščenih priložnosti za podjetja in gospodarstvo. Različni pogoji pod katerimi so podatki dostopni za komercialno in nekomercialno uporabo, vplivajo na konkurenco in konkurenčnost. Javni podatki se proizvajajo na vseh vladnih ravneh: lokalno, regionalno, državno in na ravni EU, tudi globalno. Slovenija se je odločila, da za potrebe odprtih podatkov ne bo vzpostavljala novega ločenega portala, ampak bo odprtim podatkom priznala ključno vlogo v zagotavljanju interoperabilnosti.

Vse objavljene podatke na Portalu NIO<sup>1</sup> lahko zainteresirani uporabniki prosto uporabljajo<sup>2</sup> za generiranje dodane vrednosti, novih storitev in izdelkov. Odprti nabori podatkov so na voljo za ponovno uporabo, neobdelani, v strojno berljivi obliki, ki omogoča medsebojnega delovanje z drugimi podatki. Primer kombiniranih podatkov pri nas je aplikacija NValuta<sup>3</sup>, ali pa zanimiva angleška aplikacija »Kam so šli moji davki?« (Where does my money go?<sup>4</sup>).

### 1 NIO portal - spletno mesto za odprte podatke, aplikacije in izdelke javne uprave

Javna uprava slovi po tem, da so njeni postopki dolgotrajni, zamudni in dragi, vendar elektronsko sodelovanje lahko naredi te postopke hitreje, enostavnejše in cenejše. Evropska komisija je oblikovala program ISA<sup>5</sup> – program, ki omogoča različne načine sodelovanja med različnimi sektorji in različnimi javnimi upravami držav članic, z več kot 40 ukrepi in s proračunom v višini približno 160 milijonov EUR.

Slovenski interoperabilnostni portal (NIO - Nacionalni Interoperabilnostni okvir) je bil vzpostavljen 23. oktobra 2010 kot enotna vstopna točka nacionalnega okvira interoperabilnosti v Sloveniji. Portal NIO omogoča, da različne interesne skupine objavljajo informacije, standarde in smernice za pospeševanje interoperabilnosti in ozaveščajo o pomenu skupnih komponent in dobrih praks na nacionalni ravni ter da spodbujajo k objavi odprtih podatkov in aplikacij, ki so bile razvite v ponovni uporabi informacij javnega sektorja. Skrbniki trajnostne vsebine in portala so:

---

<sup>1</sup> <http://nio.gov.si/> - Portal NIO je projekt v okviru operacije »Interoperabilnost in e-izmenjava podatkov«, ki jo delno sofinancira Evropska Unija iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete »Institucionalna in administrativna usposobljenost«, prednostne usmeritve »Učinkovita in uspešna javna uprava«.

<sup>2</sup> Brez omejitev glede uporabe in ponovne uporabe, potrebno pa je priznanje avtorstva 2.5 Slovenija (CC BY 2.5 SI - <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/si/legalcode>)

<sup>3</sup> <https://nio.gov.si/nio/application/nvaluta>

<sup>4</sup> <http://wheredoesmymoneygo.org/>

<sup>5</sup> <http://ec.europa.eu/isa/>

- Uredniki repozitorija (pooblaščen strokovnjaki institucije javnega sektorja, ki je odgovorna za določeno vsebinsko področje)
- Nadzorni področni uredniki (medresorska delovna skupina strokovnjakov s področja razvoja informacijskih sistemov)
- Glavni urednik (skrbi za delovanje, razvoj in promocijo interoperabilnostne politike NIO)
- Uredniki spletnih vsebin (uredniki različnih vsebinskih področij)

Odpiranje podatkov javnega sektorja in njihova ponovna uporaba je tesno povezana z razumevanjem in sprejemanjem semantične interoperabilnosti. Semantično interoperabilnost nekega področja kot vira podatkov, opredeljuje njegova sposobnost za procesiranje odprtih podatkov na smiseln način. Pomembno je, da se natančen pomen odprtih zbirk podatkov ohrani na način, da je mogoče iz njih izpeljati prvotni pomen nedvoumno in razumljivo.

Z nadgradnjo Portala NIO je mogoče poenostavljeno dostopati do zbirk podatkov javnega sektorja, ki so na voljo, skozi »one stop shop«. Cilj spletnega mesta NIO je, da so objavljeni podatki ažurni, verodostojni, razumljivi in uporabni z vidika zainteresiranih uporabnikov. Torej ni pomembno le koliko podatkovnih zbirk je odprtih, temveč kako so ti podatki koristni in smiselni, da jih lahko uporabniki tudi pravilno razumejo. Odprti podatki morajo biti uporabni tako za državljane, študente, novinarje, podjetja kot za medsebojno izmenjavo med institucijami javne uprave. Podatki naj bi bili:

- dostopni vsakomur, če je mogoče tudi v digitalni obliki,
- v strojno berljivi obliki<sup>6</sup>, za povezovanje z drugimi podatki in ustvarjanje aplikacij, da omogočajo različno povezovanje odprtih podatkov med seboj,
- na voljo za ponovno uporabo po nabavni vrednosti ali manj,
- brez omejitev glede uporabe in ponovne uporabe,
- zbirke podatkov iz raznovrstnih, heterogenih podatkovnih virov, ki omogočajo kombiniranje in kompatibilnost. Take so npr. zbirke podatkov v različnih časovnih obdobjih in primerljivi z drugimi področji.

## 2 Namesto zaključka

Evropa 2020 je kot vodilna pobuda za razvoj skupnega evropskega prostora, v Digitalni agendi za Evropo določila vrsto ukrepov in akcij, s katerimi naj bi države članice uskladile svoje nacionalne politike in napore za pametno, trajnostno in vključujočo rast vseh.

Pričakovanja Evropske komisije, da Portal NIO, da kot enotna nacionalna točka za odprti dostop do podatkov in informacij o interoperabilnosti, omogoča javnemu sektorju na poenostavljen način deliti svoje podatke z drugimi in uporabljati podatke drugih za ponovno uporabo, tako na nacionalni ravni kot širše<sup>7</sup>.

Vzpostavitev NIO portala odprtih podatkov pomeni osnutek vizije na področju odpiranja podatkov, ki vključuje dva glavna cilja. Kratkoročni cilj, ki stremi k povečanju obiska:

- vsebinska nadgradnja portala,
- nadgradnja uporabniške izkušnje,
- zagotavljanje večjega števila objavljenih kvalitetnih vsebin na portalu,

<sup>6</sup> Npr. RSS - "Really Simple Syndication" (zares preprosto - zlaganje), ki je znan način posredovanja informacij v strojno berljivi obliki.

<sup>7</sup> Portal NIO bo omogočal povezljivost na standardiziran način (ADMS, DCAT) z drugimi spletnimi mesti in prenos metapodatkov na druge portale, kot npr. [portal Joinup](#) za semantične izdelke in [portal Publicdata.eu](#) za nabore odprtih podatkov ali [portal ePractice.eu](#) za izmenjavo dobrih praks

- promocija in ozaveščanje,
- zagotavljanje ustreznih zakonskih okvirov.

Dolgoročni cilj Portala NIO je usmerjen v pospeševanje razvoja storitev z različnimi pristopi kot so podpora in spodbude razvijalcem, promocija in ozaveščanje ter spodbujanje sistemskih rešitev. Portal NIO želi odražati razvoj in kvaliteto v delovanju javnega sektorja, svojo dinamično vlogo pri tem pa skozi usmerjenost v tematske skope, v vizualizacijo, trajnostno skrbništvo, »pametno« iskanje podatkov, v povezane podatke (Linked Data<sup>8</sup>) in ne nazadnje v trajnostno skrb za kvaliteto podatkov.

---

<sup>8</sup> [http://en.wikipedia.org/wiki/Linked\\_data](http://en.wikipedia.org/wiki/Linked_data)